

Kas kõnniteede korrashoiu kohustuse asetamine korteriomanikele/korteriühistutele on mõistlik koormis?

Küsitluse tulemused

Eesti Korteriühistute Liit (EKÜL) leiab, et kõnniteede korrashoiu kohustuse panemine korteriomanikule on ebaõiglane ja paljudel juhtudel teostamatu ülesanne. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 6 lõike 1 kohaselt on kohaliku omavalitsuse ülesandeks korraldada oma teede ja tänavate korrashoidu. Omavalitsuste senine praktika ja seadusandlus on võimaldanud läbi heakorraeeskirjade panna kinnistuomanikule koormisena kohustuse hoida korras ka omavalitsusele kuuluv kõnnitee. Ehitusseadustiku § 97 sätestab selle koormise juba otsese kohustusena.

Selleks, et kaardistada korteriühistute arvamusi eelkirjedatud küsimuses, viis Eesti Korteriühistute Liit perioodil 11.-27. august 2021 läbi veebiküsitluse, kuhu oodati vastama kõiki korteriühistute juhte üle Eesti.

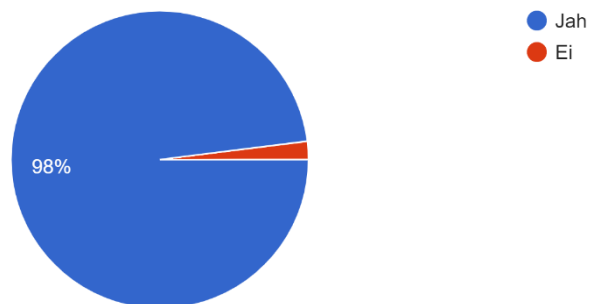
Küsitluses osales 252 korteriühistu esindajat. Vastanute jaotus:

Piirkond	Vastanute arv	% vastanute hulgast
Tallinn	158	63%
Harjumaa (välja arvatud Tallinn)	14	6%
Tartumaa	22	9%
Hiiumaa	1	0%
Ida-Virumaa	6	2%
Jõgevamaa	4	2%
Järvamaa	4	2%
Lääne-Virumaa	11	4%
Põlvamaa	3	1%
Pärnumaa	12	5%
Saaremaa	9	4%
Viljandimaa	3	1%
Võrumaa	5	2%
	252	100%

Vastuste kokkuvõte:

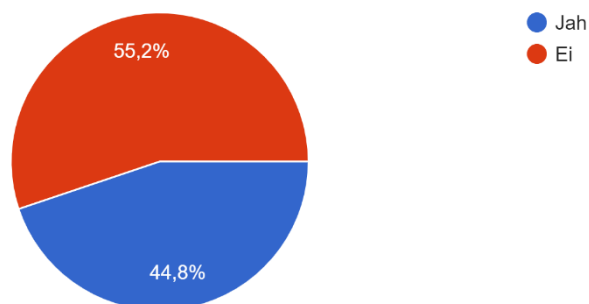
1. Kas kõnniteede korrashoiukohustus peab jääma kohaliku omavalitsuse kohustuseks?

252 vastust

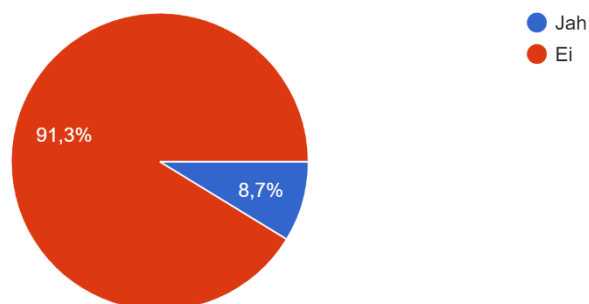
2. Kas olete nõus ise kõnniteid korras hoidma, juhul kui kohalik omavalitsus kompenseerib sellega kaasnevad vajalikud kulutused?

252 vastust

3. Kas praegu kehtiv olukord on mõistlik (plaanitavad seadusemuudatused ei ole põhjendatud)?

252 vastust

Ettepanekud ja kommentaarid:

<p>Omaavalitsus peaks kompenseerima kulutused täiel määral, ainult sellisel juhul oleksime nõus kõnniteid hooldama. Omaavalitsus võiks oma kõnniteid ise täielikult hooldada.</p>
<p>Omaavalitsus koristagu oma teed ise</p>
<p>Krundiga piirnevat muruala (riigimaa) tuleb samuti omanikel niita oma kuludega, va erijuhud.</p>
<p>Samuti ka niitmiskohustus, miks ma pean kulutama enda rahalisi vahendeid kellegi teise hüvanguks.</p>
<p>KÜs see eriline probleem pole, kuna palgatud on koristaja. Eramaja omanikul tõesti raske ehk talvepuhkusele minna. Kui linn kompensatsiooni tasuks, siis ei kujuta ette seda kisa ja kaklust. Tekivad küsimused, et mis võib olla õiglane tasu selle eest ja kuidas seda arvestada õigupoolest. Mulle on teema võõras ja seetõttu ei näe selles erilist probleemi. Samas on riike, kus kogukonnad teevad palju ära talgute ja heategevuse korras, sh ka riigile teeneks. Praegune süsteem on mõnes mõttes sarnane, aga tehtud kohustuseks. Samas mulle tundub, et see on mõnes mõttes ehk ikkagi linnale ehk ühiskonnale kasulik süsteem. Linna halduskoormus suurema ala korrashoiu osas ju suureneks, kui see oleks ainult linna mure ning seeläbi maksab linna maksumaksja sellegi lõpuks kinni. On siis seal lõpuks erilist vahet? Vist mitte.</p>
<p>KÜde võimekus ja efektiivsus on erinev. Linn ei saa lubada ohtlike teelõike, kuna peab tagama liiklusohutuse. KOV mitte sõltuma erinevatest majadest ja leibkondadest.</p>
<p>Väikestes kortermajades on reeglina elanikud eakad. Nad ei ole füüsiliselt suutelised koristama, lund lükkama. Meie maja ees (Rakvere, Rägavere tee) on veel jalakäijate ülekäigurada, st. me peame ka selle puhta hoidma. Töötades teises maakonnas ja olles üks vähestest majas, kes suudab lund lükata, pean ma väga vara ärkama, et jõuda lumi ära lükata ja õigeaks ajaks veel teise maakonda tööle. See töö on minu uneaja ja ka tervise arvelt. Lisaks kulud ühistule.</p>
<p>Kohalik omaavalitsus peab kogu linnaruumi korrashoiu eest vastutama. Tekib kohe küsimus, kes vastutab ning tasub ravikulud ja haiguslehel viibimisel kaotatud töötasu, kui inimene kukub ning ennast vigastab. Seda ei saa eraisikute vastutuseks panna. Mõnel tänavalõigul hüüab õnnetus ja mõne maja ees on alati kõik korras, kuid probleem on eelkõige vastutuses. Tänav=linn ja see on tervik.</p>
<p>KOV-l on aeg korraldada ise oma vastutusalas tegevust.</p>
<p>Kui linn puhastab pargis teid, võiks sama tehnika teha puhtaks ka kõrvalasuva kõnnitee (majade ees), mis on pikk, ühtlane ja sirge</p>
<p>Igaüks peab temale kuuluvat vara hooldama, remontima ja säilitama.</p>
<p>Kõnniteede korrashoid ei peaks olema korteri- ja majaomanike kohustus</p>
<p>Oluline on, et kogu tee (sh sõidu-, "kergliiklus"- ja kõnnitee) summaarne hooldus oleks kuluefektiivne. Kui ühel tee sektoril on teine hooldaja, siis tahes-tahtmata kulutused suurenevad kogu tee peale kokku.</p>
<p>Hetkel korteriühistud koristavad ja see on vale, sest on võetud kojamees. Kui antud kojamees saab ühistult töötasu, siis see on topelt maksustatud. Ühelt poolt maksud töötasult ja lisaks kommunaalmaksetel arvestatakse kojamehele töötasult jälle maksud. Selles osas peab omaavalitsus midagi ette võtma. Teiseks on see, et kõnniteel ei käi ainult ühistu elanikud vaid kogu omaavalitsuse elanikud ja teiste omavalitsuste elanikud, seega tuleks ka neil osaleda teede korrashoius. Sama on ka eramajade ees. Kujutate ette 94 aastast vanahärrat või vana prouat lund lükkamas või muru niitmas, kus saab kogu Eesti rahvas kõndida. Kas hakkame siis piiranguid tegema nii, et minu ühistu kõnniteel ei käi teiste ühistute elanikud või siis tohivad nad teha seda ainult valdaja loal? On see loogiline?</p>
<p>Meie majal on kõnniteed kolmelt poolt pikemalt, kui teistel majadel. Lisaks otsaseina pool on kõnniteede kolmnurk (kuni esimese sõduteeni), mis linna eeskirjade järgi on ka meie hooldada. Oleme palunud abi Haabersti Linnavalitsuse poolt, öeldi - hooldage eeskirja järgi. Küsisime ka kompenseerimist - ei ole ette nähtud. Majas elab 40% vanureid, kes lund rookida ei taha või ei jaksa. Nooremad käivad tööl. Firmed küsivad 300€/kuus, leping tuleb sõlmida 5 kuuks ja tasuda olenemata sellest kas on lund või ei ole. Linn peaks leidma kõnniteede lumekoristuseks võimaluse masinate abil. Seda olevat tehtud Nõuka ajal.</p>
<p>Mitte kulude katmine pole probleem, vaid see, et killustunud kohustuse korral pole kellegi kasulik kasutada tõhusat tehnikat. Meie 20 meetri kõnnitee jaoks ei hakka ma lumesahka ostma; naabrid ka ei hakka. Oleks kõigi 40meie tänava 20-meetrise jupi koristus linna hallata, siis linnal tasuks juba saha soetamine ära ja naabriprouad jõuaks ka talvehommikul bussipeatusse. Praegu on 40 labidameest, vanadust, -naist.</p>
<p>Iga omanik hoidku korras ikka oma vara, võõra vara korrashoiu eest tuleb maksta omanikule tasu.</p>
<p>Linn hoidku tänavad korras linna kulul koostöös majaomanikega</p>

Korteriühistu hooldada on peale selle majaesised kõnni- ja sõiduteed, mida kasutavad ka mujal elavad inimesed ja võõrad sõidukid, ala ei ole ju lukustatud. Ka nende korrashoiuga peavad just talveperioodil tihedate lumesadude tingimustes tegelema ühistute inimesed/oma tööjõud. Tihti teeb majahoidja majaesise sõiduala puhtaks, kuid kõrvatanavat puhastanud lumesahk lükkab lume majaesise tänava otsa. Korteriühistu elanik, kui ta on ka mujal ametis, ei saa valvata lumesaha järel ja lund uuesti, vahel mitu korda päevas teisaldada. Eriti raske on lumelabidaga lükata poolsula lund, kusjuures majahoidjad on enamasti eakamad inimesed (tihti väikese lisateenistuse pärast). Ilmselt vajab teema põhjalikku läbimõtlemit.

Kui linnavalitsus ei suuda ise sellega hakkama saada, las valib ja palkab haldusfirma või lubab korteriühistul selle firma palgata korteriühistule ja kompenseerib kulud arve alusel. Ei ole nõus ise kõnniteid korras hoidma, kuna ei usu, et linnavalitsus pakub selle eest mingit mõistlikku kompensatsiooni, kuid pigem nagu alati, hakkab trahve välja kirjutama, mis rikub kogi idee põhimõtteid.

Koristuse alla ei kuulu mitte üksnes lumesahkamine ja libedusetõrje vaid sügisel ka puulehtede koristus, äravedu!

Saue vallas omavalitsus ise hooldab oma kõnniteid

Mis saab aga nendest maajuppidest, mis on riigimaad ja asetsevad korteriühistute vahelisel maaalal ja mida peab suvel niitma mitu korda ja sügisel puulehti koristama ja omavahenditest kulutama biokottide ostule. Tahaks, et oleks kena kuigi Pärnu LV aednik ütles, et me ei tohiks sellelt maaalalt isegi mitte kõrt puutada. Aga puud ajavad lehti ka korteriühistu maale ja muru ei tahaks ka puukide paljunemiseks kõrgeks lasta kasvada? Korteriühistu maa peal aga ei ole ühtegi puud. Omavalitsus peaks oma kõnniteed ka korda tegema. Sõidutee asfalteeriti ära aga selle kõrval 15-20 meetrit üldkasutatavat kõnniteed jäi tegemata???!!!!!

On parem kui kõnnitee koristus toimub linna poolt

Kohalik omavalitsus tagab puhtad kõnniteed aastaringelt

Praegune kõnniteede puhastamine ühistutel on äärmiselt ebavõrdne. Osadel ühistutel on krundiga külgnevat kõnniteed, mida praegu tuleb puhastada ja teha libedatõrjet, osadel ühistutel kohustusi kordades vähem. Linnaosa aga jagab libedatõrje vahendit võrdselt kõigile, olenemata, mitu trepikoda majal on ja kui palju kõnniteed majaga piirneb. Nii et, ebavõrdsus on nii koristamises kui libedatõrjes. Seega on majahoidjatel erinev töökoormus linna teede korrashoidmisel ning lisakulutused libedatõrjeks on ühistutel väga erinev. Miks peavad ühistud olema ebavõrdses seisus? Ainuüksi lähtudes sellest ebavõrdsusest kohtlemisest, peaks omavalitsus ise oma kõnniteed puhastama.

Korteriühistu või majaomanik on enamasti nõus lund rookima, aga mitte tasuta.

Pärnu linn peaks kõnniteed korras hoidma.

Oma teed ja maad tuleb ikka omanikul korras hoida. Majahoidja ei ole kellegi ori, ega traktor. Kuna inimesed peavad saama liikuda, siis majahoidja töötab nagu traktor. Eriti hull on olukord talvel, lumetõrjeks antakse küll killustikku, kuid see ei korista lund!!!

Mõelge kastist välja, ei pea olema ainult kaks osapoolt, kes töö ära teeks. Tekitage "lumekoristajate ühing" (võib ka aastaringelt kasutada, trimmerdamine jms) - näiteks õpilased/pensionärid, kel on soovi/aega. Äpi abil registreerimine, foto abil tõestus et töö on tehtud. Miinimumpalk, alla selle mitte lubada. Lubatud tööaeg vastavalt vanusele/seadusele. Töövahendid KÜ poolt. Linn maksab pool, KÜ teise poole. Hind võib tõusta, vastavalt vabaturumajandusele - kui äpis tegijad ei võta tööampse, siis peab pakkumist suurendama - võibolla ongi nii, et asi on rohkem kui miinimumpalka väärt. Või on ruutmeetri korda sademete koguse hind mõistlik fikseerida. Oleme e-riik, võtame tempo uuesti ülesse. Ahjaa, ka erakrundi omanikud olgu lubatud tööampsu kaardile lisama, äkki mõni rikkam pakub tööd noortele.

Kui läheb äpi tegemiseks siis olgu tellijaks riik, et asi töötaks ka mujal kui ainult Tallinnas. Olgu äpp tehtud nii et töötab, kahes keeles.

Kui KOV koristab, siis mina kui sama KOVi maksumaksja maksan selle nagunii kinni, või kinni. Kalamajas ei tundu see üldse mõeldav või mõistliku kuluga, et äärmiselt ebastandardised kõnniteed (trepid, postid, äärekiivid) õnnestuks varahommikul korraga linna poolt ära koristada vähegi adekvaatse hinnaga. Jagades selle aga kõik majade vahel, on mu jaoks mõistlik crowdsourcing ja võiks nii jätkuda.

<p>Omavalitus nõuab oma eeskirjade täitmist, kuid samas ei näe seda, et millist kulu kannavad korteriühistud juba praegu kõigi linna maa kasutajate poolt kõnniteede hoolduse eest (kõnniteed mis piirnevad siis KÜ kinnistuga). See tõesti ei ole korrektne tänapäevases õigust nõudvas ühiskonnas. Ka KÜ siseselt jaotatakse kulud täna mitte vana aja kohaselt kõigi reaalosade omanike vahel m2 põhiselt vaid piinliku täpsusega nende vahel kes ka realselt teenust kasutavad. Olen arvamusel, et KÜ ei pea kandma üksinda kulu mis on seotud linnamaa piires kõnnitee hooldusega. Kuid siinkoha kerkib ülesse juba ka küsimus, et kes hindab kulu suurust. Kui tekib korteriühistu kindlustusjuhtum, siis võtab KÜ selle kulu likvideerimise osas hinnakalkulatsiooni ja esitab koos kahjuavaldusega selle kindlustusse. Kindlustusel on ilmselt piirmäärad mida ületades saadab ta kohapeale oma kahjukäsitleja, kes hindab esitatud pakkumise adekvaatsust ning samas võib esitada ka kindlustuseltsile oma poolse hinnapakkumise. Kas siin peaks ka linnal olema sama laadi lähenemine: KÜ heakorra teenuse osutaja esitab oma poolse hinnakalkulatsiooni ning kui kalkulatsiooni lähteandmed (nt m2 maht) ja esitatud hind ületab koefitsenti, siis linn annab ala hooldada oma vastava piirkonna teede hooldajale nt Tänavapuhastus AS Südalinna piirkonnas. See oleks see kõige mõistlikum ja soodsaim lahendus.</p>
<p>Vastused 1-3 kehtivad vaid juhul, kui kõnniteede ala ei kuulu KÜ-le. Alatskivil tegeleb nii teede, kui muruplatside hooldusega omavalitsus nii suvel, kui talvel</p>
<p>Kuna linnal on vastav masinapark ja lepingud, siis kõnniteede jupiti hooldus (majaomanike poolt variant 2) ei ole kuidagi põhjendatud.</p>
<p>Pigem võib olla väike maksutõus, kui et peaksime pidevalt tegelema tee korrashoiuga. Tee korrashoid vajab ka teatud väljaõpet ja on siiski spetsialisti töö, mitte pensionärist omaniku- või juhutöölise töö. Tihti peame ka ise teeauke lappima jms.</p>
<p>Meil on viie korteri peale ligikaudu 40 m tänaväärset kõnniteed hooldada, millest vähemalt 25 m on nii halvas seisus, et ka suvel võib seal raske liigelda olla. Selle 25 m ohutuse tagamine tähendaks uue kõnnitee tegemist, mis esialgse kalkulatsiooni kohaselt ei ole proportsionaalne väljaminek antud kohustuse täitmiseks.</p>
<p>Suure hankena on ilmselgelt KOVil lihtsam, odavam ja kiirem tänavapuhastus tellida kui igal ühistul hakata OÜ Jussi koristusteenused või Mees ja Koer OÜ käest neid teenuseid tellima. Jah, mõni saab "ise" hakkama, aga laias laastus muidugi on mõttekas korrashoid ühiselt.</p>
<p>Omavalitsused peaksid ise tegelema kõnniteede hooldusega.</p>
<p>Ettepanekute suhtes olen selle poolt ,et plaanitav muudatus saaks teoks. K/Ü omanike arv on erinev. On maju, kus omanikud on enamus juba kõrges eas ning kuna iga koristus nõuab jõupingutusi ja tavaliselt need kõrgemas eas omanikud on vastutustundlikumad, siis juhtubki, et nad jäävad ülejõu käiva töö järgselt haigeks, põdema. Noorematel on aga vaja tööl käia ja lapsi kasvatada harida, aidata, kodutööd teha jne...</p>
<p>Viimaste talvede jooksul sõidab linna territooriumil traktor kõnniteel üles tõstetud koppaga ja tiirutab ringi. Ja veel ,meie maja asub busspeatuse kõrval ning sealt lumi lükatakse kõnniteele, mis kuulub linnale ja mida hiljem on sunnitud koristama meie kojamees kuna linn oma kõnniteid ei korista vaid niisama traktor sõidab ringi.</p>
<p>Koostööd tuleb teha. Kohati saavad korteriühistud kiiremini ja kvaliteetsemalt teostada oma kinnistu piires või vahetult külgnevate kõnniteede puhastamist, teisalt on probleem vastutuses, st KOV ei tohiks enda kohustusi ühistute kaela veeretada. KOV kompensatsioon võimaldaks kaasata neid ühistuid, kes suudavad ja tahavad panustada.</p>
<p>Kindlasti tuleks juba sel talvel linna poolt kiirendada ja teostada regulaarselt sõiduteedelt ja kõnniteedelt kokkuaietud lume äravedu.</p>
<p>Kõnniteed, eriti talvel, peaksid puhastama omavalitsused. Puudub rahaline võimalus korteriühistusse traktori palkamiseks.</p>
<p>Omavalitsustele laekub piisavalt tulumaksu selleks, et korraldada oma haldusalas teede ja kõnniteede korrashoidu. Tihti on nii, et kinnistu omanikul seda kõnniteed vaja ei ole, vaid see on ehitatud avalikes huvides. Kui seda peavad hooldama korteriühistud ja majaomanikud, siis kaob omavalitsutelt üks ülesanne ning tuleks ka tulumaksu laekumise osa üle vaadata. Eriti koormav ja ülekohtune on tänavate ristumise kohal asuvate kinnistute omanike olukord, kus tuleb lund koristada kahest või rohkemalt tänavalt. Omavalitsusel on lihtsam korraldada hange suurele mahule.</p>
<p>Kohalik omavalitsus peaks ajakohase tehnikaga läbi sõitma neile kuuluvad teed. Olen nõus, kui mehhaniseeritud koristuse järel mingid nurgad vaja majahoidjal üle käia, kuhu masin ei pääse. See oleks täiesti ok.</p>
<p>Sõltuvalt kortermaja asukohast on lisaks veel üks ebaõiglane olukord - reklaamtahvlid kõnniteedel, mille ümbrust peab hooldama KÜ, samas reklaami eest saab raha linn... suurte plagude piilaritele kleepimisest jääb tihti maha liimine läbu, mida siis KÜ kojamees koristama peab.</p>

Tulevik on mehhaniseeritud koristusel. Seda saab teha rentaabliit ainult kohalik omavalitsus, soetades vajaliku tehnika. Mõeldav oleks mingite kulutuste kompenseerimine nt. suure lumesaju korral. Maal valdades süsteem toimib
Kõnniteede korrashoiu eest peaks vastutama kohalik omavalitsus
Omavalitsuse poolt korrashoitavad kõnniteed tagaksid ehk ühtlasema korrashoiu ja läbitavause talvisel perioodil
Kõnniteede korrashoid võiks olla KOV kohustus, mille eest by default iga kinnistu omanik maksab. Soovi korral võiks saada esitada taotluse, et soovitakse vabaneda maskust ning ise kõnniteed hooldada.
Toetame seadusemuudatusi
Praegusel ajal, kui inimeste sissetulek väheneb või üldse kaob, on KÜ-l raske tõsta halduskoormust elanikel. Meie KÜ kojanaine/maja koristajal on niigi palju tööd ja tõsta veel tema palka, kui juurde tulevad uued kohustused, ei ole võimalik. Palgata koristusfirma on kaks korda kallim teenus ja kõik firmad tõstavad praegu hindu.
Tööde teostamisel võiks kasutada "tööjõudu", kes peab "lunastama oma patte" riigi ees ühiskondlikult kasulikke tunde tehes
KÜ Tallinna 6 Türi omab kindlalt piiritletud maa-ala ja meid ülaltoodud probleemid ei puuduta, sest me ei piirne üldkasutatavate kõnniteedega ja oma sisemise territooriumi peame oma vahenditega korras hoidma.
Lume väljaveo kohustus linnaosa kitsastelt teedelt. Teede pesemise kohustus
Meie majaesist, tiheda liiklusega kõnniteed pole ühistul puht füüsiliselt ega ka finantsiliselt võimalik talvistes oludes korras hoida. Lumerohkel talvel käis 1-2 x päevas KOV-i poolt tellitud väiketraktor seda lahti lükkamas. KOV saab ju teenuse sisse osta hulga soodsamalt kui seda teeks eraldi 20 ühistut kes sama tänava ääres paiknevad. Kui KOV kompenseeriks ühistutele need kulud siis esmalt peab ühistul siiski raha täiendavaks väljaminekuks olemas olema (!) ja lisandub ka halduskoormus arvete ja taotluste esitamisel jms . Arvestades, et meie ühistu juhatuse tegevus on vabatahtlik töö ja ÜKT, siis sellist lisakoormust ei soovi.
Kuna kõnniteed kasutavad ka teised linnaosa elanikud, (mitte ainult meie maja) siis pean õigeks , et kõnniteed hooldaks omavalitsus
Koostatud Korterite Ühistute Liidu projekt on asjakohane ja Kaupmehe 15 KÜ toetab täiel rinnal teie algatust ja dokumendi sisu. Küsimus on läbi arutatud KÜ juhatuses.
Pahatihti on see võimatu ülesanne ning näib ka, et tiheda ning pikaaegse saju korral see meetod ei ole ka parim. Lisaks ei ole roogitud lund kuhugi paigutada ning sõiduteed hooldavad sahad lükkavad juba puhtaks tehtud kõnnitee uuesti täis.
Meie KÜ kinnisasjal on pikalt piir linna tänavaga, ühistul ei ole tööl kojameest ega koristusteenust tellitud. Praegu on linna tänavaga piirneva kõnnitee koristamine järgemööda korteriomanikele pandud suuline kokkulepe - üks korteriomaniik (pensionär, kel tervis järjest halvem) ainult koristab, nagu vaja ja teiste eest ka (kui paks lumi tuleb maha või lükkab linna tänavapuhastusauto sissesõidud kinni, peab uuesti rookima minema). See tekitab KÜs "paksu pahandust". Milleks seda vaja, igal inimesel on oma töö ja oma vaba aeg ja kellegi teise eest tööd naljalt ei soovita teha. Samuti pole soovitud tellida koristusteenust (ja miks peakski üldse linna ülesande täitmiseks KÜ tellima teenuse?). Väga paljudel KOVIDel on kujunenud nn väljapressimise meetodid - KOV ülesanded üritatakse panna kodanikele või arendajatele, väites, et KOVil pole raha (lasteaia remont, hooldekodu parendused, teede koristus, tänavate ehitus jne - need on täna mulle teadaolevad (käsilolevad) juhused, mis seadustes on KOV ülesanded). Probleem ei ole ainult tänava koristamise kohustuses. Tegelikult KOVID peavad saama hakkama kõikide ülesannete täitmiseks selle rahaga, mis neil eelarvesse laekub. Väga mugav on "mitte midagi teha" tulude suurendamiseks, kulude vähendamiseks, elanike ja ettevõtete arvu suurendamiseks (oleks ka suurem KOV eelarve), parema elukeskkonna loomiseks. Kui rääkida KOViga haridusest, siis ei ole selleks raha, kui sots. teenustest, siis ei ole selleks raha, kui teedest, siis ei ole selleks raha, täiesti õudne teema on see, et KOVIDel ei olevat raha avalikesse kohtadesse prügikonteinerite ja tualettide paigaldamiseks turistidele (pigem korjatakse prügi pärast metsast, mis ei ole ilmselt odavam ega loodust säästvam kui prügikonteineritega koristust korraldada jne). Hirm on see, kes selle prügiveo eest tasub, äkki mõned kohalikud toovad ka prügi. Eesmärk peaks olema siiski prügi kokku korjata, mitte jätta teenus osutamata, kuna arvet pole kellelegi esitada. KOVID vist ei oska tulusid-kulusid planeerida, tehakse populistlikke üksikotsuseid, keegi ei näe suurt pilti - et kõik inimesed oleks oma elukeskkonnaga võimalikult rahulolevad, loodust ja energiat säästvad ning, et ühiskondlik elu oleks mugavalt korraldatud.